

PATVIRTINTA
Metelių regioninio parko direkcijos
direktoriaus 2014 m. kovo 24 d.
įsakymu 22-V

METELIŲ REGIONINIO PARKO PRODUKTO ŽENKLO SUTEIKIMO PASLAUGŲ TEIKĖJAMS KRITERIJAI

Įvadas

Metelių regioninis parkas

Sukurtas siekiant išsaugoti didžiuosius pietų Lietuvos ežerus (Dusia, Metelys, Obelija), jų apylinkes, kraštovaizdį, kultūros paveldo vertybes, savitą augaliją ir gyvūniją, svarbias vandens paukščių perėjimo ir poilsio migracijų metu vietas; atkurti sunaikintus ir pažeistus gamtos, kultūros kompleksus bei objektus; vykdyti tyrimus ir stebėjimus, kaupti informaciją gamtosaugos, kultūros paveldo apsaugos ir kitose srityse; sudaryti sąlygas plėtoti pažintinį turizmą ir poilsiavimą tam skirtose zonose bei vietose, nustatytose regioninio parko planavimo schemoje; vykdyti šviečiamąją ir kultūrinę veiklą, propaguoti gamtos ir kultūros paveldą bei jo apsaugą.

Metelių regioninio parko gamtos ir kultūros vertybės:

Kraštovaizdis

Lietuvos žemėlapis neįsivaizduojamas be trijų didelių žydrų rasos lašų pietvakariniame šalies krašte. Dusia, Metelys, Obelija – nuostabūs ežerai, vienu kloniu įdubę Sūduvos aukštumoje. Ežerus supa plačios terasos – pirmykščio ežero atabradai, paežerių smėlingos kopos, į vakarus nusidriekę kalvagūbriai. Ne veltui Dusios ežeras vadinamas „Dzūkijos jūra“. Ežerai – didžiausia Metelių regioninio parko vertybė.

Negyvoji gamta

Nepakartojama didžiųjų pietų Lietuvos ežerų dubuma, suformuota milžiniško ledyno liežuvio. Šioje ledyno išgulėtoje dubumoje banguoja Dusia, Metelys ir Obelija. Įspūdingos kalvų grandinių virtinės, duonos kepaliuko formos gūbriai tęsiasi Dusios ežero vakarinėmis ir Obelijos ežero rytinėmis pakrantėmis. Tik šiai vietai būdingos, išskirtinės, gūbriškos kalvų grandinės, tarpukalnėje besislepiančios pelkės.

Gyvoji gamta

Trako miške auga vienintelis šalyje bekočių ąžuolų miškas, netoliese Juodabalės herpetologiniame draustinyje, karaliauja baliniai vėžliai. Obelytės gamtiniame rezervate puikuoja etaloniniai Lietuvoje liepiniai skroblynai, o Širvinto miške auga ąžuolai, perkopę 300 metų slenkstį. Didžiuosiuose Dzūkijos ežeruose nardo pulkai vandens paukščių, tarp jų ir

globaliai nykstančios rūšies atstovės – antys rudės. Migracijų metu suskaičiuojami tūkstantiniai būriai keliaujančių sparnuočių.

Kultūros paveldas

Pietvakarine Dusios ežero pakrante vingiuoja kelias, jungęs Prūsiją su Gardino sritimi. Prie šio kelio prigludę Jotvingių piliakalniai, Kryžių šventovė su stebuklingų galių turinčiu šaltinėliu. Garbingą praeitį mena Metelių Kristaus atsimainymo bažnyčia, Teizų ir Barčių senkapiai, 10 akmens amžiaus gyvenviečių, 1863 m. sukilėlių mūšio vieta. Keturiuose senųjų kaimų gyvenvietėse ir Metelių bažnytkaimyje dar pastebimos valakinių ir išretintų vienkieminių gyvenviečių užstatymo tradicijos.

Išskirtiniai reiškiniai gyvos tradicijos, istoriniai faktai

Meteliai – senas žvejų kaimelis. Čia nuo seno pagrindinis žmonių pragyvenimo šaltinis buvo žvejyba bei žuvies „rūkinimas“. Kryžių šventovėje vyksta didieji Sekminių, Petrinių, Oktavos atlaidai, į kuriuos susirenka minios maldininkų iš visos Lietuvos ir kaimyninės Lenkijos. Atlaidų metu vyksta jaunimo dienos, piligrimai pėsčiomis keliauja į šią šventą vietą. Kartą metuose atgyja slėnis prie Prelomciškės piliakalnio, kur jau daug metų švenčiamos Oninės.

Lankytojas, kuris naudojasi saugomoje teritorijoje teikiamomis paslaugomis, yra palankus ekonominis veiksnys, tačiau yra labai svarbu, kad čia būtų teikiamos išskirtinės paslaugos, suteikiančios lankytojui galimybę atitrūkti nuo kasdienybės, šurmilio, turinčios regiono kultūrinį išskirtinumą, todėl yra būtina pasiūlyti ne tik aplankyti Metelių regioninio parko vertybes, bet ir atkreipti dėmesį, kad lankytojų poveikis nebūtų kenksmingas biologinei įvairovei, kultūros paveldui, kad nekeltų nepatogumų vietos gyventojams, nebūtų pažeista jų privati erdvė ir teisė į ramų gyvenimą.

Norint tai pasiekti, reikia labai nedaug – pagarbos ir atsakomybės saugomoms vertybėms, žmogui, lankytojui, tačiau kol tai yra siekiamybė – saugomų teritorijų produkto ženklas yra tarpinis etapas, padėsiantis lankytojui, vartotojui atrasti vertybes, paslaugų teikėjui užsitarnauti klientų pasitikėjimą, o visiems kartu – ateities kartoms išsaugoti vertingiausias Metelių regioninio parko kraštovaizdžius, turtingus gamtinėmis ir kultūros paveldo vertybėmis.

Metelių regioninio parko produkto ženklą suteiks nepriklausoma nuo paslaugų tiekėjų Metelių regioninio parko direktoriaus įsakymu sudaryta ženklo suteikimo taryba (toliau - Taryba), kuri vertins paslaugų tiekėjus ir produktus, atsižvelgiant į kriterijus, parengtus remiantis šiais vertybiniais principais:

- paslaugos yra teikiamos, neprieštaraujant Metelių regioninio parko tikslams;
- autentiškumas, išskirtinumas;
- atsižvelgimas į vietos regiono kultūros paveldą, tradicijas;
- paslaugos teikiamos, nepakenkiant gyvajai gamtai ir biologinės įvairovės vertybėms, jos yra palankios žmogaus sveikatai;
- išlaikytas asmeninis dėmesys kiekvienam paslaugos naudotojui;
- pasiūlyta veikla gamtoje sveikatos, pažinimo, poilsio tikslais;
- pritaikyta šeimoms su vaikais (tiek kainos, tiek aplinkos prasme);

- prisideda prie vietos bendruomenės raidos ir jos veiklos palaikymo.

Ženklo naudotojui suteikiama teisė naudoti ženklą rinkodaros tikslais ir jį naudoti išorinėje reklamoje. Ženklo naudojimo teisėtumą užtikrina Metelių regioninio parko direkcijos išduotas pažymėjimas, kuriame nurodoma, kokioms paslaugoms yra suteiktas ženklas ir galiojimo terminas.

Ženklo suteikimo kriterijai

Ženklas suteikiamas fiziniams ir juridiniams asmenims, kurie yra deklaravę savo gyvenamąją, veiklos vietą ar teikia paslaugas, pardavinėja produktus Metelių regioninio parko ribose, taip pat besiribojančiose seniūnijose. Ženklo suteikimo kriterijai yra skirstomi į privalomus ir į siekiamus.

Privalomus kriterijus

Paslaugos teikėjas turi atitikti paraiškos vertinimo metu, prieš pasirašant sutartį. Tik atitikus privalomus kriterijus, bus suteikiama teisė naudoti Metelių regioninio parko produkto ženklą penkerius metus. Šiam terminui pasibaigus – ženklo turėtojas turės iš naujo įrodyti atitikimą privalomiems kriterijams, kurie per šį laikotarpį gali būti pakoreguoti.

Siekiami kriterijai

Apima sąlygas, kurios neturi būti įvykdytos sutarties pasirašymo metu, tačiau yra pageidaujama, kad jų būtų siekiama pratęsiant, atnaujinant Metelių regioninio parko produkto ženklo naudojimo sutartį.

Privalomi kriterijai

Paslaugos teikėjas turi atitikti šiuos keliamus reikalavimus:

1. pasirašydamas ženklo suteikimo sutartį, paslaugos teikėjas deklaruoja pritarimą Metelių regioninio parko tikslams ir įsipareigoja vykdyti veiklą, kuri būtų palanki biologinei įvairovei ir tradiciniam saugomam kraštovaizdžiui;
2. siūlo lankytojams aktyvaus pažintinio turizmo galimybes;
3. lankytojams prieinamoje vietoje eksponuoja Metelių regioninio parko produkto ženklą, taip pat pateikia informaciją apie produkto ženklo tikslus, lankytojams skirtoje ir kitoje viešoje informacijoje naudoja Metelių regioninio parko produkto ženklą;
4. valdomų, nuomojamų statinių architektūra yra suderinta su Dzūkijos etnokultūriniu kontekstu, vykdoma veikla prisideda prie kultūros paveldo (materialaus ir nematerialaus) išsaugojimo;
5. dalyvauja bendroje su Metelių regioninio parko direkcija veikloje, aktyviai dalyvauja planuojant direkcijos strategines kryptis, veiklas;
6. turi būti aktyvus Metelių regioninio parko vietos bendruomenių veiklos dalyvis;
7. turi parengtą informaciją lankytojams apie atsakingą aplinkosauginę elgesį ir sudaro sąlygas lankytojams elgtis atsakingai aplinkos atžvilgiu (pvz., yra atliekų rūšiavimo konteineriai ir informacija apie atliekų rūšiavimo aplinkosauginę naudą, naudoja aplinkai palankesnius buitines chemijos produktus);
8. bendradarbiauja su kitais paslaugas teikiančiais subjektais Metelių regioninio parko teritorijose ir besiribojančiose seniūnijose bei dalinasi informacija su lankytojais apie jų teikiamas paslaugas;

9. ne mažiau kaip 2 metus iki paraiškos pateikimo termino neturi turėti administracinių nuobaudų dėl aplinkos apsaugos, statybos ir higienos normų nesilaikymo.

Ženklas suteikiamas nemokamai 5 metų laikotarpiui. Po to, jeigu ženklą suteikiančios institucijos bus nuspręsta kitaip, gali būti nustatytas ženklo valdymo mokestis. Ženklo suteikimas įforminamas Metelių regioninio parko direkcijos ir paslaugos teikėjo sutartimi.

Siekiami kriterijai

Ženklo naudotojas pasirengia planą, kaip bus įgyvendinami siekiami kriterijai. Kas penkeri metai atnaujinant saugomų teritorijų ženklo naudojimo sutartį, ženklo naudotojas turi būti įgyvendinęs ne mažiau kaip 2 kriterijus iš siekiamų kriterijų sąrašo:

1. Turi puikiai išmanyti Metelių regioninio parko teritoriją, parko lankomus objektus ir įsipareigoti aktyviai teikti informaciją lankytojams apie Metelių regioninio parko lankytinus objektus, jo išskirtinę visuotinę vertę, lankytojams teikiamas viešas paslaugas, direkcijos ar vietos bendruomenės organizuojamus viešus renginius.
2. Verslas yra registruotas savivaldybėje, kurioje vykdoma pagrindinė veikla.
3. Lankytojams pateikiama informacija apie galimybę atvykti, išvykti bei keliauti po saugomą teritoriją, pasinaudojus visuomeniniu ir/ar bemotoriu transportu.
4. Pastatuose naudojamos aplinkai palankesnės statybinės medžiagos, pasiektas energetiškai taupaus namo standartas.
5. Turi skundų pateikimo sistemą, pvz.: lankytojams nurodo nepriklausomų institucijų kontaktus (asociacijų, nevyriausybinių organizacijų, ar Metelių regioninio parko direkcijos), kuriais lankytojas turėtų galimybę pateikti atsiliepimus apie suteiktą paslaugų kokybę.
6. Daugiau kaip pusė parduodamų gaminių yra tautinio paveldo produktai.
7. rūpinasi darbuotojų socialiniu saugumu, nepalaiko korupcinių veikų.
8. Įsipareigoja ir prekiauja vietos ar regiono produktais .
9. Aplinkai palankaus verslo kriterijai:
  - gamintojas, paslaugos tiekėjas turi pasirengęs, pasitvirtinęs aplinkosauginės vadybos taisyklės¹ ir jų laikosi;
  - patalpų šildymui (ne mažiau kaip 10 proc.) naudoja atsinaujinančius energijos šaltinius;
  - nenaudoti plastikinių vienkartinį indų, vengti nebūtinai vienkartinės pakuotės.
10. Pagerina galimybę žmonėms su negalia pasinaudoti paslaugomis, atitinkamai pritaikyti infrastruktūrą.
11. Samdomi darbuotojai yra supažindinti su aplinkosaugos tikslais Metelių regioninio parko ir atsakingo elgesio principais.

---

¹ Šios taisyklės turi apimti užduotis organizacijos personalui atsakingai elgtis organizacijoje, t.y. patikrinti ar išjungti nenaudojami elektros prietaisai, ar sandarūs vandens čiaupai, nespausdinti bereikalingos korespondencijos, spausdinti ant dviejų popieriaus pusių, rūšiuoti atliekas.

12. Ne mažiau kaip 30 proc. produktų, medžiagų įsigyti iš vietos² gamintojų.
13. Aktyviai dalyvauja profesinių tinklų veiklose, kurių tikslas platesnis, išsamesnis Metelių regioninio parko vertybių viešinimas.
14. Nešališko, nediskriminacinio, teisingo darbuotojų samdymo principo įgyvendinimas.
15. Ne mažiau kaip 50 proc. samdomų darbuotojų yra vietos gyventojai³.
16. Taiko žaliųjų pirkimų kriterijus, įsigyjant prekes, medžiagas (ne mažiau nei 30 proc. nuo visų vykdomų pirkimų).
17. Teikiant maitinimo paslaugas, daugiau kaip pusė valgių yra iš atsakingos institucijos patvirtinto kulinarinio paveldo sąrašo.

Įgyvendinimo kontrolė

Ženklo naudojimo teisėtumo ir kriterijų laikymosi kontrolę vykdo Taryba. Paslaugos teikėjas gauna teisę naudoti Metelių regioninio parko produkto ženklą penkerių metų laikotarpiui. Kiekvienam naujam laikotarpiui paslaugos teikėjas pateikia atnaujintą paraišką ženklui gauti, kurią, kaip ir atitikimą ženklo suteikimo kriterijams, tikrina Taryba.

Kai patikrinus ženklo naudotojo veiklą, yra randama neatitikimų kriterijams, kurie buvo deklaruoti ženklo suteikimo metu, ženklo naudotojas yra prašomas per 1 mėnesį ištaisyti pažeidimus ir apie tai informuoti Tarybą. Jei nurodyti pažeidimai nėra ištaisomi, teisė naudoti ženklą yra atimama, ir paslaugos teikėjas turi iš naujo teikti paraišką ženklui gauti.

Už neteisėtą Metelių regioninio parko produkto ženklo naudojimą yra numatoma administracinė atsakomybė pagal Lietuvos Respublikos administracinių teisių pažeidimų kodeksą.

---

¹ Šios taisyklės turi apimti užduotis organizacijos personalui atsakingai elgtis organizacijoje, t.y. patikrinti ar išjungti nenaudojami elektros prietaisai, ar sandarūs vandens čiaupai, nespausdinti bereikalingos korespondencijos, spausdinti ant dviejų popieriaus pusių, rūšiuoti atliekas.

² Vietos gamintojas – veiklą vykdančias Metelių regioninio parko ribose

³ Deklaravę savo gyvenamąją vietą ar vykdančias veiklą Metelių regioninio parko ribose.